

Riikka Paloniemi

Mia Pihlajamäki

Maarit Jokinen

Outi Ratamäki

Riikka Paloniemi, Mia Pihlajamäki, Maarit Jokinen ja
Outi Ratamäki

Metsänhoitoyhdistykset METSO- ohjelman toimeenpanossa

Paloniemi, R., Pihlajamäki, M., Jokinen, M. & Ratamäki, O. 2015. Metsänhoitoyhdistykset METSO-ohjelman toimeenpanossa. Metsätieteen aikakauskirja 3/2015: 165–180.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSON tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen sekä vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. Metsänhoitoyhdistykset osallistuvat METSON toteutukseen tarjoamalla neuvontaa metsänomistajille ja välittämällä METSO-kohteita ELY-keskuksille ja Suomen metsäkeskukselle. Artikkelissa analysoidaan metsänhoitoyhdistysten roolia välittäjäorganisaationa metsänomistajien ja METSOa toteuttavien viranomaisten yhteistyössä yhdistysten ja METSO-ohjelman tavoitteiden näkökulmista. Aineistona ovat METSO-viestintäryhmän metsänhoitoyhdistyksille lähettämä kysely ja tämän pohjalta järjestetty ryhmäkeskustelu sekä tapauslaskelma METSO-välityspalkkion taloudellisesta kannustavuudesta metsänhoitoyhdistyksille. Tulosten perusteella METSO-kohteiden markkinoinnin edellytyksiä ovat työstä saatava korvaus, sopivien kohteiden löytyminen ja metsänomistajan kiinnostus metsien suojeluun. Jos metsänhoitoyhdistysten halutaan välittävän METSO-kohteita selvästi nykyistä enemmän, tulee metsänhoitoyhdistyksille löytää mielekäs rooli, jossa yhdistyvät ohjelman ja yhdistysten tavoitteet. Lisäksi METSO-kohteiden välittämisestä tulisi tehdä yhdistyksille taloudellisesti kannattavampaa, esimerkiksi kehittämällä välityskorvauksen maksuperiaatteita. Edelleen yhdistysten sitoutumista METSON markkinointiin voitaisiin vahvistaa tukemalla yhdistysten ja alueellisten toimijoiden vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa.

Asiasanat: metsäneuvonta, monimuotoisuus, viestintä, vuorovaikutus, luonnonsuojelu

Yhteystiedot: Riikka Paloniemi, Ympäristöpolitiikkakeskus, Suomen ympäristökeskus (SYKE), Helsinki

Sähköposti: riikka.paloniemi@ymparisto.fi; mia.pihlajamaki@oulu.fi; maarit.jokinen@helsinki.fi; outi.ratamaki@uef.fi

Hyväksytty 28.8.2015

Saatavana <http://www.luke.fi/aikakauskirja/full/ff15/ff153165.pdf>

I Johdanto

Etä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSON (2008–2025) tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen sekä vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys (Valtioneuvosto 2008, 2014). METSO-ohjelma tarjoaa yksityisille metsänomistajille kolme vapaaehtoisuuteen perustuvaa suojelutapaa: pysyvän tai määräaikaisen suojelun ja metsäluonnonhoidon.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö koordinoivat ohjelman toimeenpanoa. Ohjelmaa toteuttavat paikallisella ja alueellisella tasolla yksityiset metsänomistajat, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset), Suomen metsäkeskus, metsäpalveluyritykset kuten metsänhoitoyhdistykset, metsäteollisuus ja eri järjestöt. Suomen metsäkeskus ja ELY-keskukset ovat pitäneet yhteistyön tiivistämistä metsänhoitoyhdistysten kanssa yhtenä METSON keskeisenä kehitystarpeena (Kuusela ym. 2014).

ELY-keskukset vastaavat luonnonsuojelulain (L 20.12.1996/1096) mukaisista pysyvistä ja enimmillään 20 vuoden määräaikaisista suojelusopimuksista. Pysyvä suojelu voidaan toteuttaa perustamalla yksityinen suojelualue, myymällä alue valtiolle tai vaihtamalla alue valtion omistamaan maahan. Vuodesta 2009 ELY-keskukset ovat solmineet ympäristöministeriön valmistelemia METSO-yhteistyösopimuksia metsänhoitoyhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa (Ympäristöministeriö 2013). Sopimuksella ELY-keskus tarjoaa yhteistyötahoille korvauksen luonnonsuojelulain mukaisten METSO-kohteiden välittämisestä. Välityskorvauksen tarkoituksena on kannustaa yhteistyötahoja METSO-markkinointiin. Yhteistyösopimuksessa määritellään korvauksen määrä ja kriteerit kohteille, joiden välittämistä korvaus maksetaan.

Suomen metsäkeskus vastaa 10-vuotisista ympäristötukisopimuksista ja luonnonhoitohankkeista. Vuosina 2012–2014 ei maksettu määräaikaisista ympäristötukisopimuksista välityskorvausta, mikä vähensi yhdistysten innokkuutta välittää kyseisiä kohteita (Kuusela ym. 2014). Vuonna 2015 asti voimaan uudistettu laki kestävästä metsätalouden rahoituksesta (L 12.12.1996/1094; myöhemmin

Kemera-laki), jonka puitteissa voidaan maksaa välityskorvaus myös ympäristötukikohteista. Ympäristötukisopimuksen korvaus on veronalainen, kun taas luonnonsuojelulain mukainen suojelukorvaus on verovapaa.

Metsänhoitoyhdistysten tulee lain mukaan ”edistää jäsentensä harjoittaman metsätalouden kannattavuutta ja heidän metsätaloudelleen asettamiensa muiden tavoitteiden toteutumista, edistää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsien hoitoa ja käyttöä sekä valvoa jäsentensä etua” (L 10.7.1998/534). Monet yksityiset metsänomistajat toivovat saavansa tietoa METSOsta nimenomaan metsänhoitoyhdistysten kautta (Koskela 2011), koska yhdistysten työntekijät ovat heille tuttuja vanhan metsänhoitoyhdistysjäsenyyden perusteella. Siksi metsänhoitoyhdistykset ovat avainasemassa METSON markkinoinnissa: ne voivat esimerkiksi neuvoa maanomistajia monimuotoisuuden turvaamisesta, esitellä heille METSON tarjoamia suojeluvaihtoehtoja ja välittää maanomistajien mailta METSO-kohteita ELY-keskuksille ja Suomen metsäkeskukselle. Edellä mainittujen lisäksi metsänhoitoyhdistykset voivat kilpailla luonnonhoitohankkeiden rahoituksesta Suomen metsäkeskuksen Metsäpalvelut-osaston (OTSO Metsäpalvelut) ja muiden metsäpalveluyritysten kanssa (Hujala ja Rantala 2012).

METSO-ohjelma perustuu vapaaehtoisuuteen ja maanomistajien tarjoamiin kohteisiin. Toisaalta tavoitellaan suojelualueiden ja suojelualueverkoston ”kohdentamista”; pyrkimys kohdentaa suojelu aiempaa paremmin on vastaus luonnonsuojelubiologien kritiikkiin, ettei rauhoittamalla arvokkaita ja pienialaisia kohteita määrääjäksi pystytty varmistamaan suojelun ekologista vaikuttavuutta (Keto-Tokoi ja Kotiaho 2013).

Vapaaehtoisuuden yhteydessä suojelun kohdentaminen voi tarkoittaa esimerkiksi luonnonsuojelullisesti arvokkaimpien kohteiden suosimista sopimuskohteita valittaessa tai neuvonnan ja markkinoinnin aktiivista suuntaamista suojelullisesti arvokkaimmiksi tunnistetuille kohteille ja alueille.

Metsänhoitoyhdistysten toiminta osana METSOa on lähtökohtaisesti välittäjätoimintaa metsänomistajien ja metsä- ja ympäristöhallinnon välillä. Suomalaisessa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa tällaisten välittäjäorganisaatioiden (intermediary

organisations) hyödyntämisestä on erittäin vähän kokemuksia. Välittäjäorganisaatioiden toimintaa innovaatioiden välittämisessä ja leviämässä on tutkittu suhteellisen runsaasti ja niiden on havaittu rakentavan erilaisia toiminnantiloja ja mahdollisuuksia kehittyville teknologisille ja kulttuurisille tuotteille (Stewart ja Hyysalo 2008, Kivimaa 2014).

Erityisesti uudentyypisten, verkostomaisesti toimivien välittäjäorganisaatioiden toiminnan – vaihtoehtona kahdenväliselle toimijuudelle – on arvioitu olevan tärkeitä tavoiteltaessa systeemitasolla monimutkaisia ja pitkäkestoista muutoksia kohti kestävämpiä toimintatapoja (van Lente ym. 2003). Pyrkimys uudistaa metsätalous aiempaa kestävämmäksi on erinomainen esimerkki tällaisesta haasteellisesta tavoitetilasta, joka edellyttää systeemitason muutosta. Kestävyyttä tavoittelevat siirtymät eroavat useista (mutteivät toki kaikista) historiallisista muutosprosesseista kolmen seikan suhteen, kiteyttää Geel (2011): Yhtäältä niille asetetaan kollektiivisen tason tavoitteita, jotka voivat olla ainakin osin riskitiedassa yksilöiden lyhyen aikavälin tavoitteiden kanssa. Toisaalta käyttäjien taloudelliset hyödyt voivat olla pienempiä edellyttäen muutoksia esimerkiksi verotuksessa, tuissa ja sääntelyviitekehityksessä. Ja kolmanneksi vahvat taloudelliset toimijat ovat usein vallassa kestävyysmuutosta tarvitsevilla sektoreilla ja niiden mahdollinen tuki todennäköisesti edistäisi innovaatioiden leviämistä sektorilla, mutta toisaalta tuen varmistaminen myös edellyttää vahvojen toimijoiden toiminnan uudelleen suuntautumista.

Kestävyyttä tavoittelevan muutoksen tukeminen vakiintuneilla toimija-aloilla on siis erityisen haasteellista, ja välittäjäorganisaatiot tarvitsevat monipuolista tukea saadakseen muutoksen aikaiseksi. Esimerkiksi Kivimaa (2014) havaitsi tutkiessaan Sitran ja Motivan mahdollisuuksia toimia välittäjäorganisaatioina energiasektorilla, että välittäjäorganisaatioiden pyrkimys liialliseen ”neutraaliuteen” voi olla ongelmallista. Vaikka taloudellinen neutraalius todennäköisesti edistää siirtymää kestävyteen, teknologinen tai jopa poliittinen neutraalius voi vähentää muutosta. Neutraaliuden sijaan välittäjäorganisaation tulisi sitoutua tukemaan uusien sosio-tekniologisten visioiden rakentumista, kannustaa kokeiluihin ja sitoutua tukemaan visioiden toteuttamista riittävän pitkäaikaisesti. Vastaavia analyysejä tarvitaan myös metsäsektorilta.

Tässä kirjoituksessa tarkastelemme metsänhoitoyhdistyksiä välittäjäorganisaatioina METSO-ohjelman toteutuksessa. Keskitymme metsänhoitoyhdistysten toimijoiden tavoitteisiin ja kokemuksiin yksityismailla sijaitsevien METSO-kohteiden välittämisestä ja markkinoinnista. Kysymme, mitkä ovat toiminnan tämänhetkisiä keskeisimpiä vahvuuksia ja ongelmakohtia metsänhoitoyhdistysten työntekijöiden, toimijaverkoston ja METSO-ohjelman tavoitteita edistävän systeemimuutoksen näkökulmista. Systeemisen muutoksen tarkastelun lähtökohtana on, että METSON tavoittelema metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden suotuisan kehityksen vakiinnuttaminen edellyttää ohjelman toteuttamista yhteiskunnallisesti hyväksytyllä tavalla, kustannustehokkaasti ja kohdentamalla suojelu paikallisesti ja alueellisesti mielekkäille kohteille (Valtioneuvosto 2008, 2014, Gummerus-Rautiainen 2014, Rantala ym. 2013).

Selvitys on osa METSO-ohjelman arviointia, jota Suomen ympäristökeskuksen tutkijat toteuttavat ohjelman edetessä yhdessä ohjelman toteuttajien kanssa.

2 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen aineistoina on hyödynnetty metsänhoitoyhdistyksiltä kerättyä kyselyaineistoa, yhtä paikallista ryhmäkeskustelua ja laskelmaa METSO-kohteiden välityspalkkion kannustavuudesta.

2.1 Kysely

METSO-viestintäryhmä keräsi kyselyaineiston osana METSO-arviointia keväällä 2014. Kyselyn ensisijainen tarkoitus oli auttaa kehittämään METSO-viestinnän käytäntöjä metsänhoitoyhdistysten näkökulmasta nykyistä toimivammiksi (valmisaineistojen hyödyntämisestä ks. Paloniemi ja Vainio 2014, 54–55). Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla lähes 800:lle metsänhoitoyhdistyksessä työskentelevälle henkilölle. METSO-viestintäryhmän alkuperäisistä, käytännöllisistä tavoitteista johtuen karhukirjeitä ei lähetetty. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 177 henkilöä

(vastausprosentti 22 %) 57 yhdistyksestä (72 % metsänhoitoyhdistyksistä; vuonna 2015 on 79 metsänhoitoyhdistystä (Metsänhoitoyhdistykset 2015)).

Kyselyn vastaajat työskentelevät metsänhoitoyhdistyksissä erilaisissa tehtävissä ja eri nimikkeillä. Suurin osa vastaajista oli metsäsuunnittelijoita, -neuvoja tai -asiantuntijoita. Vastaajien ammattinimikkeitä olivat esimerkiksi esimies, päällikkö ja toiminnanjohtaja. Jäljempänä nimitämme kaikkia vastaajia työntekijöiksi tai vastaajiksi.

Eri metsänhoitoyhdistykset ovat kyselyssä edustettuina suhteellisen kattavasti, mutta lähetettyihin kirjeisiin vastaamisen aktiivisuutta ilmentävä vastausprosentti on pieni. Erillistä katoanalyysyä vastaajista ei ole tehty.

Kyselylomake koostuu kolmesta taustakysymyksestä, 22 monivalintakysymyksestä ja neljästä avoimesta kysymyksestä (ks. liite 1). Taustakysymyksillä selvitettiin vastaajan toimipiste, tehtävänimike sekä mahdollinen toimiminen METSO-vastaavana. Kyselyssä ei selvitetty sosiodemografisia taustatekijöitä, sillä aineisto kerättiin alun perin käytännön tarpeita varten. Valintakysymyksillä selvitettiin muun muassa metsänhoitoyhdistysten työntekijöiden näkemyksiä ja kokemuksia METSO-ohjelman toimeenpanosta, omasta roolistaan METSO-kohteiden välittäjänä sekä käsityksiä erilaisista suojelukeinoista ja niistä maksettavista korvauksista. Lisäksi tiedusteltiin tiedon hakuun ja viestintään liittyviä asioita. Avoimilla kysymyksillä selvitettiin, miten yhdistysten osallistumista METSON toteutukseen voitaisiin edistää ja miten METSON toteutusta pitäisi työntekijöiden näkökulmasta kehittää.

2.2 Ryhmäkeskustelu

Ryhmäkeskustelu valittiin toiseksi keskeiseksi tutkimusmenetelmäksi, koska haluttiin tutkia metsänhoitoyhdistysten METSOon osallistumista ja sen kehittämistä metsänhoitoyhdistysten ja niiden keskeisten METSO-yhteistyökumppaneiden muodostaman toimijaverkoston kokonaisuudessa. Ryhmäkeskustelumenetelmän vahvuus on toimijoiden välisen vuorovaikutuksen tutkimisessa ja sen tukemisessa (ryhmäkeskustelujen soveltamisesta ks. esim. Apostolopoulou ja Paloniemi 2012).

Ryhmäkeskustelutilaisuus järjestettiin lokakuussa

2014. Ryhmäkeskustelun suunnittelussa hyödynnettiin yhtäältä kyselyaineiston alustavia tuloksia yhteistyöhön ja resursseihin liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista ja toisaalta pyrittiin suuntaamaan keskustelu systeemitason muutokseen kohdennetun markkinoinnin avulla. Jotta keskustelu saatiin kohdennettua METSO-ohjelman käytäntöihin, ryhmäkeskustelu järjestettiin yhdellä METSON toteuttamisalueella. Ryhmäkeskusteluun osallistui kaksi ELY-keskuksen ja kaksi Suomen metsäkeskuksen edustajaa sekä kolme metsänhoitoyhdistyksen edustajaa kahdesta eri yhdistyksestä. Tilaisuudessa pohdittiin sitä, kuinka METSO-toteuttajien välistä yhteistyötä voitaisiin kehittää METSON markkinoinnissa ja kohteiden hankinnassa. Tavoitteena oli löytää yhteistyöllä resurssitehokkaita keinoja METSO-ohjelman toteutukseen sekä edistää hyvien kohteiden löytämistä ja kohdennettua markkinointia. Keskustelua johdateltiin ennalta määriteltyjen kysymysten avulla tutkimuksen kannalta kiinnostaviin aiheisiin (ks. liite 2), mutta keskustelijat saivat myös itse nostaa esille heille tärkeitä asioita. Yksi Suomen ympäristökeskuksen tutkijoista toimi tilaisuuden puheenjohtajana ja toinen sihteerinä. Keskustelu nauhoitettiin ja litteroitiin analysointia varten. Jäljempänä nimitämme ryhmäkeskustelun osallistujia organisaatioidensa edustajiksi.

2.3 Kyselyn ja ryhmäkeskustelun analyysi

Kyselyaineiston ja litteroidun ryhmäkeskustelun analyysi tehtiin ensisijaisesti kvalitatiivisesti. Kyselyn avoimilla kysymyksillä ja ryhmäkeskustelussa kerättyä aineistoa analysoimme laadullista sisällönanalyysyä hyödyntäen (esim. Tuomi ja Sarajarvi 2013, Silvasti 2014). Vastauksia ja keskustelua jäseneltiin ensin teemoittelemalla aineistoa suhteessa tutkimuskysymyksiimme ja sen jälkeen näiden teemojen sisältö analysoitiin tunnistamalla aineistosta vastaajien tärkeimmiksi kokemat seikat ja kuvailemalla niitä laadullisesti. Käytämme jatkossa sisällönkuvauksessa sitaatteja analyysimme autenttisuuden varmistamiseksi, perustelemaan aineistosta tekemiämme tulkintoja ja ”kurkistussikkunoiksi” ryhmäkeskustelun osallistujien todellisuuteen (Silvasti 2014). Sitaattien viittaukset toteutetaan hakasulkuviittein niin, että numero [1]

viittaa kyselyyn vastanneeseen metsänhoitoyhdistyksen työntekijään ja numerot [2], [3] ja [4] viittavat ryhmäkeskusteluun osallistuneisiin henkilöihin seuraavasti: [2] = metsänhoitoyhdistyksen edustaja, [3] = ELY-keskuksen edustaja ja [4] = Suomen metsäkeskuksen edustaja.

Kyselyn numeerisia vastauksia esittelemme prosentiosuuksin. Prosenttijakaumien esittämisellä pyrimme kuvailemaan ja taustoittamaan avovastauksista nousseita tutkimustuloksia. Tutkimuksen tavoitteena ei ole selittää asenteita tai toimintaa, joten vaikka se olisi tutkimuksellisesti myös kiinnostavaa, jää se toisen tutkimuksen tehtäväksi. Tulokset perustuvat yksittäisten metsänhoitoyhdistysten, ELY-keskuksen ja Suomen metsäkeskuksen työntekijöiden näkemyksiin, eivätkä ne siis edusta organisaatioiden virallista linjaa.

2.4 Laskelma metsänhoitoyhdistysten saamista palkkioista

Metsänhoitoyhdistykset saavat METSO-kohteista välityskorvauksen välittäessään kohteita viranomaiselle. Vertailimme tämän METSO-välityskorvauksen ja puukauppatoimeksiannosta saatavan palkkion suuruutta erikokoisilla kohteilla Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen hinnaston perusteella. Tiedot perustuvat Jari Yli-Talosen henkilökohtaiseen tiedonantoon (11.8.2014).

Tarkastelimme metsänhoitoyhdistyksen tuloja erisuuruusilla kohteilla (ala 0–35 ha) tilanteissa, joissa puuston tilavuus on 100, 200 tai 300 m³/ha. Vuonna 2013 päivitettyjen metsänhoitoyhdistysten ja ELY-keskuksen välisten yhteistyösopimusten mukainen kohdeperusteinen korvaus on 240 €. Jos sopimus syntyy, maksetaan lisäksi pinta-alaperusteinen korvaus, joka kasvaa portaittain kohteen pinta-alan kasvaessa: esim. 1–10 ha suuruusilla kohteilla pinta-alaperusteinen korvaus on 10 €/ha, yli 30 ha suuruusilla kohteilla korvaus on 16 €/ha. Siten 10 ha suuruisen METSO-sopimuskohteen välityskorvaus on 340,00 € ja 30,1 ha suuruisen kohteen 721,60 €. Puukauppatoimeksiannosta saatava palkkio lasketaan myytävän kuutiomäärän perusteella. Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen lähtöpalkkio on 400 € ja kuutiotaksa 0,79 €/m³. Lisäksi metsänhoitoyhdistys voi saada metsänuudistamiseen liitty-

viä tuloja esimerkiksi taimikaupasta tai maaperän muokkauksesta, mutta näitä tuloja emme sisällyttäneet laskelmaan.

3 Tulokset

Kyselyaineiston analyysin perusteella tunnistimme erilaisia mahdollisuuksia kehittää metsänhoitoyhdistysten roolia METSOssa. Neljä keskeistä kehittämiin liittyvää teemaa ovat: metsänhoitoyhdistykset METSON toteuttajina, yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa, välityskorvauksen merkitys ja asiakaspalvelu. Yhdistysten näkökulmasta METSON markkinoinnin edellytyksiä ovat työstä saatava, riittävä korvaus, sopivien kohteiden löytyminen ja metsänomistajan kiinnostus lähteä mukaan metsien suojeluun. Seuraavassa esittelemme eri aineistojen tuottamat tulokset näiden teemojen kautta jäsenettynä.

3.1 Metsänhoitoyhdistykset METSON toteuttajina

Metsäluonnon suojeluun ja hoitoon liittyvä neuvonta ja järjestelyt ovat vakiintuneet osaksi metsänhoitoyhdistysten metsänomistajille tarjoamia palveluja. Yhdistyksille lähetetyn kyselyn perusteella METSO-ohjelma tunnetaan työntekijöiden keskuudessa hyvin: kyselyn vastaajista yli 90 prosenttia kertoi tietävänsä miten METSOa toteutetaan, minkälaisia rahoitusmahdollisuuksia se tarjoaa metsänomistajille sekä tunnistavansa valintaperusteiden mukaiset elinympäristöt. Lisäksi suurin osa vastaajista (84 %) ilmoitti kertovansa metsänomistajalle METSO-ohjelmasta aina tunnistettuaan ohjelman kriteerit täyttävän kohteen.

Metsänhoitoyhdistysten työntekijät arvostavat METSO-ohjelmaa erityisesti ohjelman vapaaehtoisuuden vuoksi, mutta työntekijöiden suhtautuminen METSOon vaihtelee yhdistysten sisällä ja eri yhdistysten välillä. Kyselyn vastaajista kriittisimmät korostivat pyrkimystä varmistaa metsien taloudellisen hyödyntämisen jatkuminen ja arvelivat nykyisen suojelutason jo riittävän. Osa vastaajista arveli suojelua olevan nykyisellään liikaa. Valtaosa

kyselyyn vastanneista (82 %) oli kuitenkin sitä mieltä, että METSON edistäminen kuuluu yhdistyksen toimenkuvaan.

Yhdistyksellä nähtiin olevan keskeinen rooli METSON markkinoinnissa, koska heillä on paikallistuntemusta ja läheiset kontaktit yksityisiin metsänomistajiin. Suomen metsäkeskuksen ja ELY-keskusten toteuttamaa markkinointia sen sijaan pidettiin kyselyn perusteella haasteellisempänä:

”Viestinnässä on yritetty loikata suoraan metsänomistajan syyiin, mutta tiputtu ohi. MHY:n [metsänhoitoyhdistyksen] kautta tiedotus onnistuisi paremmin – luottamus jo ansaittu.”[1].

Toisaalta vastaajat arvelivat yhdistysten osallistumisen METSO-ohjelman markkinointiin muuttuvan metsänhoitoyhdistyslain muuttuessa. Ryhmäkeskustelussa tarkennettiin, että muutos tulee poistamaan heiltä mahdollisuuden tarjota metsänomistajille METSO-neuvontaa ilman erillistä korvausta.

Metsänhoitoyhdistyksen työntekijät suhtautuivat kaikkiin METSO-ohjelman tarjoamiin suojelueinövaihtoehtoihin myönteisesti: 82 % vastaajista ilmoitti, että markkinoisi kaikkia METSO-keinoja mielellään tai joksenaikin mielellään. Ympäristötukea markkinoitaisiin mieluiten: 90 % vastaajista ilmoitti, että markkinoisi sitä mielellään tai joksenaikin mielellään. Vastaajat harmittelivat laajalti, että luonnonsuojelulain mukaisen suojeluvaihtoehtojen painopiste on nimenomaan pysyvissä eikä määräaikaisissa suojelukohteissa. Sekä kyselyn että ryhmäkeskustelun perusteella määräaikaisten ympäristötukisopimuksien markkinointihalukkuuteen vaikuttaa muun muassa se, että sopivia kohteita on helpompi löytää:

”Niitä on paljon helpompi löytää niitä Kemerakohteita. Kyllä se kynnys siihen pysyvään suojeluun on kuitenkin semmoinen, että ei niitä niin helposti löydy.”[2].

Lisäksi pysyvän suojelun epäoikeudenmukaisuutta tulevia sukupolvia kohtaan kritisoitiin:

”Metsänomistajan tekemä pysyvä suojelupäätös on mielestäni epäoikeudenmukainen seuraavaa sukupolvea ajatellen.”[1].

Myös luonnonhoitohankkeiden kustannustehokkuutta sekä ympäristötukijärjestelmää arvioitiin kielteisesti:

”Luonnonhoitohankkeisiin rahan kylväminen pitäisi lopettaa. Paljon byrokratiata ja vähän hyötyä. Työllistyyhän siinä byrokratiassa ja suunnittelussa mukavasti porukkaa.”[1] ja

”Ympäristötukea pidän turhan hankalana ja monimutkaisena järjestelmänä.”[1].

Metsänhoitoyhdistysten työntekijät vaikuttavat olevan siis yleisesti kiinnostuneita METSO-ohjelmasta ja METSO-keinojen markkinoinnista. Etenkin ympäristötukisopimukset ovat metsänhoitoyhdistyskentällä mieluisin METSO-keino. Toisaalta metsänhoitoyhdistysten työntekijät ovat myös tunnistaneet jotain ongelmia, jotka liittyvät ohjelman yksityiskohtiin ja käytännön toteutukseen; etenkin pysyvä suojelu ja luonnonhoito näyttäytyvät metsänhoitoyhdistyksille hankalina keinoina.

3.2 Yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa

Metsänhoitoyhdistysten näkökulmasta yhteistyökäytännöt ja -kokemukset ELY-keskusten ja Suomen metsäkeskuksen kanssa ovat METSON toteuttamisen kannalta merkittäviä. Toisaalta usean eri toimijan osallistuminen METSO-ohjelman toteutukseen ja erityisesti vastuunjako eri suojeluvaihtoehtojen välillä, näytti aiheuttaneen hämmennystä kentällä.

Kyselyyn vastanneilla oli hyvin erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia yhteistyön sujuvuudesta eri viranomaistahojen kanssa. Yhtäältä kerrottiin yhteistyön ELY-keskuksen kanssa toimineen hyvin: esimerkiksi ELY-keskuksen edustajien kerrottiin vierailleen yhdistyksessä ja tietoa koettiin olevan hyvin saatavilla. Toisaalta vastaajat esittivät kokevansa ELY-keskuksen etäiseksi yhteistyökumppaniksi, jonka METSON toteutuksen kannalta keskeisiä työntekijöitä he eivät välttämättä tiedä eivätkä tunne. Muutamat yhdistysten työntekijät arvostelivat myös Suomen metsäkeskuksen roolia METSOssa kyseenalaistamalla sen kiinnostusta, asiantuntemuksen tasoa ja kykyä markkinoida kohteita.

Metsänhoitoyhdistyksen työntekijät arvostelivat

METSO-sopimuksen valmisteluprosessiin liittyvää tiedonkulkua ja arvioivat sen heikentävän halukkuuttaan markkinoida METSO-ohjelmaa. Osa työntekijöistä esitti, ettei heillä ole riittävästi tietoa suojelu- ja rahoitusvaihtoehdoista ja/tai korvaustasosta. Epätietoisuus yksityiskohdista aiheuttaa sen, etteivät työntekijät voi markkinoida METSOa metsänomistajille niin selkeästi kuin haluaisivat, mikä puolestaan vähentää työntekijöiden markkinointimotivaatiota. Ja toisaalta vastaajat kertoivat, että ilman konkreettisia esityksiä korvauksista, sopimuksen valmisteluprosessista ja aikataulusta, metsänomistajan kiinnostuksen herättäminen on hankalaa. Vastauksissa todettiin myös, että koska viranomaisten rahoitustilanteet vaihtelevat, yhdistyksillä pitäisi olla saatavilla ajantasainen tieto todellisista rahoitusmahdollisuuksista. Näin voitaisiin välttää turhaa markkinointia. Erityisesti yhdistyksen työntekijät toivoivat ELY-keskukselta tietoa sopimusneuvottelujen etenemisestä ja hyväksytyistä sopimuskohteista. Vastaajat toivoivat ELY-keskukselta myös yleisemmin palautetta ja kommentteja tekevästään työstä:

”Itse haluaisin saada vähän enemmän tietoa aloittamistani hankkeista. Oma motivaatio on laskenut myös siksi että kun olen muutamia METSO-hankkeita laittanut vireille ELY-keskukselle päin, en ole kuullut niistä sen koommin väliaikatietoja tai muutaakaan. Olisi mukavaa saada vähän palautetta ja kommentteja, miten on mennyt.”[1].

Metsänhoitoyhdistysten työntekijöiden mukaan yksittäiset metsänomistajat kommentoivat heille ELY-keskusten toimintaa. Kielteistä palautetta on tullut erityisesti METSO-sopimuksen valmisteluprosessin hitaudesta. Vastauksen perusteella ELY-keskusten riipyydessä on suuria eroja; pisimmillään metsänomistajien kerrottiin odottavan päätöstä jopa kahdesta kolmeen vuoteen. Yhdistyksen työntekijät toivoivatkin ELY-keskusten kertovan heille mikäli kohteiden arviointi ja sopimusneuvottelut ovat erityisen ruuhkautuneet. Ryhmäkeskustelutilaisuudessa päätösten tekemisen hitauden arveltiin olevan seurausta ELY-keskusten haluttomuudesta hylätä heikkolaatuisia kohteita saman tien. He arvelivat, että huonompia kohteita pidetään mahdollisesti ”varalla”, mikä viivästyttää kieltävän vastauksen antamista:

”(...) tässä on monien ELY-keskusten välillä selviä toimintakulttuurieroja. Jotkut haluaa että niillä on hirveästi kohteita. Ne on saattanut tulla vuonna 2006 sisään ja sitten se siirtyy kasaan, kun tulee sisään mielenkiintoisempi (kohde), mutta koskaan ei kerrota, että okei, ei kelpaa. Se on niin sanotusti varalla siellä listan perällä. Me ei sitä siellä pantata että se ei kelpaa meille.”[3].

Kyselyaineiston ja ryhmäkeskustelun perusteella metsänhoitoyhdistyksen työntekijät toivoivat viranomaisten ohjeistavan heitä jatkossa tarkemmin siitä, mitä heidän toivotaan markkinoivan. Vaikka toive periaatteessa on yksinkertainen, voi se osoittautua käytännössä haasteelliseksi, sillä todennäköisesti eri alueellisten viranomaisten näkemykset siitä, minkälaisin keinoin ohjelman tavoitteet saavutetaan, vaihtelevat. Esimerkiksi ryhmäkeskustelun osallistuneiden toimijoiden näkökulmat kohdentamisen merkityksestä METSO:n tehostamiseksi erosivat toisistaan olennaisesti. ELY-keskuksen edustajat esittivät, että suojelu tulisi kohdentaa ekologisin perustein nimenomaan olemassa olevien suurten suojelusalueiden yhteyteen tai vaihtoehtoisesti tulisi perustaa suuria – kymmenien, jopa satojen hehtaarien – suojelualueita. Toisaalta keskusteluun osallistunut Suomen metsäkeskuksen edustaja korosti kuinka eri metsänomistajia tulee kohdella tasapuolisesti riippumatta yksittäisten kohteiden luontoarvoista. Hän arvioi suojelun ja luonnonhoidon markkinoinnin kohdentamisen olevan vastoin ohjelmassa korostettua vapaaehtoisuuden ideaalia:

”Mutta kyllä tuommoinen kohdennettu markkinointi jollekin tietylle kulmalle, niin se taas lyö METSO:n perusnäkökohtaa, eli mikä tätä vapaaehtoista suojelua tasapuolisesti kaikille maanomistajille.”[4].

Hän esitti, että suojelun kannalta arvokkaita ovat myös sellaiset kohteet, joilta ei välttämättä vielä löydy uhanalaisia lajeja tai jotka eivät sijaitse suojelualueiden välittömässä läheisyydessä:

”Määräaikaisia ympäristötukisopimuksia on haukuttu, kun ne on haulikolla ammuttu ympäriinsä, niin kyllä mä kuitenkin perustelisin tai puolustelisin niitä sillä tavalla että kuitenkin se paikallinen ekosysteemi toimii siellä jollain tavalla. Että tietys-

ti se jos me lähdetään kartoittamaan jotain uhanalaisia juttuja, niin ei sieltä välttämättä löydy niitä, mutta sitä potentiaalia ehkä olisi näille leviämisisille olemassa muillakin alueilla.”[4].

Metsänhoitoyhdistysten työntekijöillä on erilaisia kokemuksia yhteistyöstä eri viranomaistahojen kanssa, useat kokemuksista ovat myönteisiä, mutta työntekijät löysivät yhteistyöstä myös kritisoitavaa. Toisaalta eri toimijat olivat keskenään eri mieltä joistain periaatteellisista seikoista, kuten siitä mihin markkinointi strategisesti tulisi kohdentaa.

3.3 Välityskorvauksen merkitys

Kun kyselyssä tiedusteltiin, mikä saisi metsänhoitoyhdistysten työntekijät kertomaan METSOsta asiakkailleen entistä useammin, työntekijät vastasivat välityskorvauksen ja sen suuruuden. Välityskorvauksen puuttumisen kerrottiin vähentävän ympäristötukikohteiden markkinointihalukkuutta. Noin puolet kyselyn vastaajista piti luonnonsuojelulain mukaisten kohteiden välittämisestä maksettavaa välityskorvausta riittämättömänä kannustimena. Syyksi kerrottiin, ettei korvaus kata työstä aiheutuneita kuluja. Korvauksen merkityksen kerrottiin kasvavan entisestään metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myötä.

Toisaalta metsänhoitoyhdistysten työntekijät eivät pitäneet korvausta ainoana METSON markkinointiin motivoiva seikkana. Noin viidennes kyselyn vastaajista ei ylipäänsä osannut arvioida korvauksen riittävyyttä. Osa vastaajista kertoi välittävänsä kohteita, vaikkei tiedä saako siitä mitään korvausta. Osa totesi välittävänsä kohteita ELY-keskukselle ilman korvausta. Vastauksista ei kuitenkaan ilmene minkälaisia kohteita välitetään ilman korvausta; ovatko kyseiset vastaajat vain tietämättömiä yhdistyksen saamasta välityskorvauksesta vai onko kyse esimerkiksi asiakkaalle annetusta yksinkertaisesta neuvosta kääntyä asiassa ELY-keskuksen puoleen.

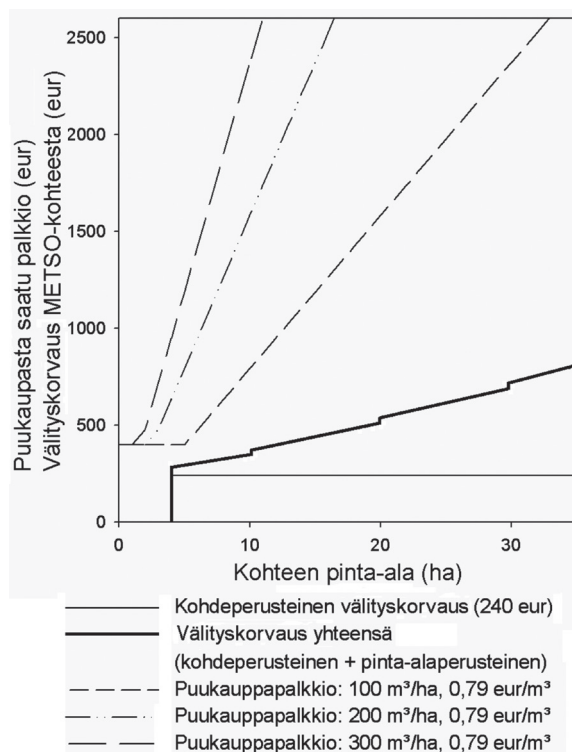
Muutamat vastaajat kertoivat puolestaan laskuttavansa myös metsänomistajia sopimusten valmistelusta siltä varalta, ettei metsänomistaja haluakaan lähettää valmisteltua ehdotusta ELY-keskukselle, milloin yhdistys jäisi ilman välityskorvausta:

”Ongelmana on, että tekemäni hakemukset eivät palaudu metsänomistajilta allekirjoitettuna, jotta voisin lähettää niitä eteenpäin ja näin MHY saisi ELY-keskukselta suunnittelukorvauksen. Siksi MHY:n pitää laskuttaa jo hakemuksen teosta metsänomistajaa, ja se voi olla kynnyks useammille kiinnostuneille”[1] sekä

”Ne tilat jotka jäävät harkitsemaan tukea, niiden suojelusopimusten markkinoinnista ei saa mitään rahaa vastaavaa työlleen. Se ei ole kannustava tapa markkinointiin.”[1].

Yhdistyksen kannalta tilanne on taloudellisesti sama myös silloin, kun suojeluun ehdotetaan kohteita, jotka eivät täytä välityskorvauksen kriteerejä tai jos sopimusta määräaikaaisesta rauhoituksesta ei synny. Ilman erillistä sopimusta välityskorvauksen piiriin kuuluvat vähintään 4 hehtaarin suuruiset kohteet sekä kohteet, jotka rajoittuvat jo olemassa olevaan suojelualueeseen siten että kokonaisuus ylittää 4 ha:a. Määräaikaisten suojelukohteiden osalta välityskorvaus maksetaan vain sopimuksen syntyessä, mutta pysyvien suojelukohteiden osalta metsänhoitoyhdistys saa korvauksen riippumatta siitä, syntyykö METSO-sopimus metsänomistajan ja ELY-keskuksen välille (Ympäristöministeriö 2013).

Yhdistysten arvioon välityskorvauksen suuruuden riittävydestä voi vaikuttaa myös suojelun epäsuora vaikutus yhdistyksen tuloihin. Kuvassa 1 on esimerkkilaskelma siitä, miten metsänhoitoyhdistyksen saama välityskorvaus ja vaihtoehtoisesti puukauppa-toimeksiannosta saatava palkkio riippuvat kohteen koosta ja puuston määrästä (esimerkkinä käytimme Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen hinnastoa). Välityskorvaus on taloudellisesti kilpailukykyinen vaihtoehto puukaupan välitykselle vain kaikkein pienimmillä ja vähäpuustoisimmilla kohteilla. Lisäksi pinta-alaperusteiseen korvaukseen nähden suuri kohdeperusteinen korvaus aiheuttaa sen, että esimerkiksi kahdesta 5,0 ha:n suuruisesta kohteesta saatu korvaus ($2 \times 290,00 \text{ €} = 580,00 \text{ €}$) on suurempi kuin yhdestä 10,0 ha:n suuruisesta kohteesta saatu korvaus (340,00 €).

Kuva 1. Metsänhoitoyhdistyksen saaman korvauksen vertailu METSO-välttökorvauksen ja puukaupatoimeksianton välillä erikokoisilla (0–35 ha) ja -puustoisilla (100, 200 ja 300 m³/ha) kohteilla. Laskelma on tehty Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen hinnaston perusteella (Jari Yli-Talonen, henkilökohtainen tiedonanto 11.8.2014).

3.4 Asiakaspalvelu METSON markkinoinnissa

Metsänomistajan lähtökohtaista kiinnostusta metsien suojeleluun pidettiin sekä kyselyn vastauksissa että ryhmäkeskustelussa markkinointitilanteen kannalta keskeisenä seikkana. Vastauksien perusteella metsänhoitoyhdistysten työntekijät esittivät, että kaikilla halukkailla metsänomistajilla pitäisi olla mahdollisuus saada alueitaan METSO-ohjelmaan. Tätä ajattelutapaa havainnollistaa hyvin ryhmäkeskusteluun osallistuneen Suomen metsäkeskuksen edustajan esittämä ajatus, että markkinoinnin tulisi kohdentua tasapuolisesti kaikille niille metsänomistajille, joilla on suojeleluun sopivaa metsää:

”Riippumatta siitä että onko se [metsä] suojelualueen läheisyydessä vai jossain kaukana niin kyllähän sillä on oltava se mahdollisuus siihen METSO-ohjelmaan myös.”[4].

Metsänhoitoyhdistyksen tehtäväksi koettiin kertoa metsänomistajille metsien käytön eri vaihtoehtoista. Tällöin METSO nähtiin osaksi yhdistyksen tarjoamaa palvelukokonaisuutta. Metsänhoitoyhdistyksen edustajat kertoivat markkinoivansa METSOa metsänomistajalle esittelemällä eri suojeluvaihtoehtoja, mutta arvioivat markkinointitilanteiden vaihtelevan metsänhoitoyhdistysten työntekijöiden välillä. Kyselyyn vastanneista yhdistysten työntekijöistä monet toivoivat pystyvänsä esittelemään eri vaihtoehtoja metsänomistajille konkreettisemmin, kun taas ryhmäkeskusteluun osallistuneet työntekijät kertoivat markkinointitilanteen olevan hyvin asiakasta palvelevaa: metsänomistajilla on heidän kokemustensa mukaan yleensä ollut valmis käsitys siitä miten he toivovat metsää suojeltavan:

”(...) tiedetään jo alussa onko se kohde menossa pysyvään suojeleluun vai sitten onko se tällainen metsälakikohde, ympäristötukialue. Et ei mulle ole tullut sellaisia tapauksia et pitäisi verrata niitä.”[2].

Toisaalta ryhmäkeskusteluun osallistuneet metsänhoitoyhdistyksen edustajat pitivät konkreettisten vertailujen esittämistä hyödyllisenä:

”Kyllä se mun mielestä olisi tosi hyvä, että pystyisi silleen esittämään ne vaihtoehdot myöskin euroissa että mitä tämä tarkoittaa, jos tehdään pysyvä suojele tai määräaikainen tai jos vaihtoehtoisesti hakkaatte sen metsän aukoksi niin mitä se euroissa tarkoittaa. Et kyllä jokainen maanomistaja haluaa varmasti senkin tietää.”[2].

Metsänhoitoyhdistysten työntekijät arvioivat suojeleluun pysyvyyden olevan kynnyskysymys monille metsänomistajille. Vastauksissa perusteltiin määräaikaisten suojeleluusopimusten houkuttelevuutta sillä, että määräaikaisuus sallii käyttömuodon muuttamisen määräajan umpeuduttua, mikäli seuraava sukupolvi niin haluaa tai jos esimerkiksi suojeleluuperuste häviää. Yksityisen pysyvän suojeleluun perustamisen jälkeen kohde jää edelleen metsänomistajan omis-

tukseen, mutta suojelupäätöksen yhteydessä maanomistaja menettää päätäntävällän kohteen myöhemmästä käytöstä, minkä johdosta vastaajat arvelivat metsänomistajien pitävän päätöstä epäilemättä tulevia sukupolvia kohtaan:

”Jos joku suojelee METSO:n kautta metsänsä pysyvästi, niin seuraavalla sukupolvella oltava mahdollisuus omaan ratkaisuun. Tämä on ainakin omalla alueellani ehkä pääsyy, miksei kohteita tule niin paljon kuin voisi.”[1].

Kyselyn vastaajat arvelivat suojelusta maksettavien korvausten sopivan niille metsänomistajille, joilla on lähtökohtaisesti suojeluhaluutta, mutta olevan riittämättömiä, jos metsänomistaja katsoo vain taloudellista hyötyä: noin 40–50 % kyselyyn vastanneista ilmoitti pitävänsä metsänomistajalle maksettavia korvauksia liian pieninä, ja vain yksi vastaaja piti mistään suojeluvaihtoehdosta maksettavaa korvausta liian suurena. Osa vastaajista kertoi pienen korvauksen myös vähentävän heidän omaa kiinnostustaan markkinoida kyseisiä keinoja. Luonnonsuojelulain mukaisista suojelukohteista maksettavia korvauksia pidettiin sopivampina kuin määräaikaisista ympäristötukikohteista maksettavia korvauksia. Luonnonsuojelulain mukaisia suojeluvaihtoehtoja pidettiin lisäksi houkuttelevina niiden verovapauden vuoksi. Ympäristötukikorvauksen omavastuuta ja korvauksesta maksettavaa veroa sen sijaan kritisoitiin voimakkaasti. Vastauksissa todettiin myös, että uusi metsälaki ja sen tulkinta ovat tehneet ympäristötuesta kannattamattoman. Ryhmäkeskustelussa Suomen metsäkeskuksen edustaja arveli osan metsänomistajista maksimoivan metsänsuojelusta saadun tuoton laittamalla kohteet ensiksi määräaikaiseksi ympäristötukikohteeksi ja vasta myöhemmin luonnonsuojelulain mukaiseksi pysyväksi suojelukohteeksi.

Toteuttamassamme ryhmäkeskustelussa ELY-keskuksen edustaja kertoi metsänhoitoyhdistyksen välittämien kohteiden olevan enimmäkseen hyviä ja ohjelman kriteerit täyttäviä, mutta usein pieniä. Kyselyn vastauksissa monet metsänhoitoyhdistyksen työntekijät kritisoivat ohjelman nykyisiä pinta-alavaatimuksia ja esittivät, että pienempiä kohteita otettaisiin jatkossa enemmän mukaan METSOon. Huomionarvoista on, että kyselyyn vastanneet pi-

tivät METSO:n kriteereitä yleisesti liian tiukkoina. Vastaajilla oli tiedossa metsänomistajia, jotka ovat kiinnostuneita METSO-ohjelmasta, mutta joilla ei ole ohjelmaan sopivia alueita. Muun muassa metsätaloudellisesti kannattamattomia kohteita toivottiin mukaan ohjelmaan ennallistamishankkeiden avulla. Lisäksi potentiaalisina ja alihyödynnettyinä kohteina pidettiin vähäpuustoisia soita, kallioalueita ja kosteikkoja. Näitä kohteita kannattaisi vastaajien mielestä harkita erityisesti silloin, kun ne kytkeytyvät maantieteellisesti muihin kohteisiin. METSO:n hyödyntäminen mainittiin myös vaihtoehtona turvetuotannolle.

Metsänhoitoyhdistysten työntekijät ja edustajat totesivat, että METSO:n markkinointiin kannattaa käyttää ylimääräisiä resursseja ainoastaan, jos metsänomistaja on kiinnostunut metsiensä suojelusta. Virallisen suojelun kerrottiin olevan edelleen monelle yksityiselle metsänomistajalle vieras ajatus. Sen sijaan vastaajat tiesivät useita metsänomistajia, jotka suojelevat metsiään oma-aloitteisesti, esimerkiksi jättämällä puukaupan tekemättä tai pitämällä alueita luonnontilaisina. Yhdistysten työntekijät uskoivat, että metsäneuvojen kautta tulevalle viestillä voidaan hiljalleen muuttaa asenneilmastoa ja lisätä suojeluhaluutta metsänomistajien keskuudessa. Useissa vastauksissa kuitenkin huomautettiin, että luonnonsuojelutavoitteiden korostamisen sijaan markkinoinnissa kannattaisi hyödyntää muun muassa suojelulla saavutettavia virkistys- ja terveyshyötyjä.

4 Tulosten tarkastelu

Tutkimuksessamme tarkastelimme metsänhoitoyhdistyksiä METSO-ohjelman täytäntönnäpön välittäjäorganisaationa. Havaitimme, että metsänhoitoyhdistyksissä on asemansa vuoksi erinomaiset mahdollisuudet toimia välittäjäorganisaationa, mutta toiminnassa esiintyy myös erilaisia käytännön ongelmia. Ongelmat ovat samoja kuin Geel (2011) on kiteyttänyt usein esiintyvän kestävyteen tähtäävässä organisaatiossa, eli ristiriitoja kollektiivisen tason ja yksilöiden lyhyen aikavälin tavoitteissa, taloudellisten hyötyjen rajallisuus ja se että toiminnan strategiseen uudelleensuuntautumiseen tarvittaisiin nykyistä suurempi vahvojen taloudellisten toimijoi-

den tuki.

Metsänhoitoyhdistysten välittäjäorganisaationa työskentelyn onnistumista tukevat ainakin seuraavat tutkimustuloksemme: yhtäältä metsänhoitoyhdistyksillä on läheinen ja luonteva neuvontayhteys useisiin metsänomistajiin. Osa metsänhoitoyhdistysten tavoitteista tukee suoraan METSO-ohjelman edistämistä. Ainakin osa yhdistysten työntekijöistä on henkilökohtaisesti hyvin motivoituneita edistämään ohjelman päämääriä.

Toisaalta havaitsimme tutkimuksessamme useita seikkoja, jotka hidastavat systeemitason muutosta. Käytännössä yhdistysten toimintaa ohjaavat erityisesti puuntuotannolliset tavoitteet, joiden yksioikoinen korostaminen voi jättää huomioitta monien metsänomistajien metsänhoidolleen asettamat ”monitavoitteiset” tavoitteet, joissa taloudelliset hyödyt yhdistyvät virkistys- ja kulttuurisiin arvoihin (Karpinen ja Korhonen 2013, Paloniemi ja Tikka 2008).

Edistäessään ja valvoessaan metsätalouden kannattavuutta yhdistykset myös pitävät huolta omista taloudellisista toimintaedellytyksistään. Tulostemme mukaan osa yhdistysten työntekijöistä kokee suojelun markkinoinnin olevan jonkinasteisessa ristiriidassa yhdistyksen ja/tai metsänomistajan kannalta taloudellisesti kannattavamman tai muuten hyväksyttävämmän vaihtoehdon kanssa. Eivätkä kaikki yhdistysten työntekijät edes katsoneet METSON edistämisen kuuluvan yhdistysten toimenkuvaan. Esimerkiksi metsänomistajan saamaa taloudellista korvausta sekä yhdistyksen saamaa välityskorvausta pidettiin yleisesti liian pieninä. Arvioita yhdistysten saaman välityskorvauksen pieniuudesta tukee myös tekemämme laskelma METSO-kohteen välittämisen ja puukaupan tekemisen taloudellisesta kannustavuudesta. Toisaalta voisi olla syytä miettiä välityskorvauksen rinnalle myös muita taloudellisia kannustimia.

Taloudellisena toimijana metsäpolitiikan kentällä työskentelevän metsänhoitoyhdistyksen näkökulmasta taloudelliset kannusteet ovat ensiarvoisen tärkeitä. Mikäli välityspalkkio on kategorisesti pienempi kuin puukaupan tuoma palkkio, voivat yksittäiset asialle vihkiytyneet metsäneuvojat kannustaa metsänomistajia suojeluun ja välittää kohteita viranomaisille, mutta systeemitason muutos edellyttää vahvempaa tukea. Toisaalta metsänhoitoyhdistykset voisivat rahoittaa neuvontaa laskuttamalla siitä

metsänomistajaa samojen periaatteiden ja laskentaperusteiden mukaan kuin mitä he soveltavat puukaupan yhteydessä. Taloudellisen tuoton saamiseen löytynee erilaisia hyviä keinoja.

Vastauksissa esitettyä kritiikkiä esimerkiksi ympäristötuen korvaustasosta, ei pidä tulkita negatiiviseksi suhtautumiseksi METSON keinoihin ja niiden toteutukseen ylipäänsä, vaan kritiikki kuvaa yhdistysten työntekijöiden toiveita siitä, mihin suuntaan he toivoisivat roolinsa kehittyvän osana METSO-ohjelmaa. Vaikka ympäristötuen korvaustasoa esimerkiksi kritisoitiin voimakkaimmin, sitä oltiin valmiita markkinoimaan jopa mieluummin kuin pysyvää suojelua, jonka korvauksia pidettiin parempina ja joista yhdistykset ovat saaneet välityskorvauksen kaiken aikaa. Ympäristötuen markkinointihalukkuutta perusteltiin etenkin sopivien kohteiden määrällä ja sillä, että määräaikaisten sopimusten arvioitiin kiinnostavan asiakkaita pysyviä huomattavasti enemmän.

Jää nähtäväksi miten vuoden 2015 alusta voimaan astunut metsänhoitoyhdistyksiä koskeva lakimuutos vaikuttaa metsänhoitoyhdistysten ja yhdistysten työntekijöiden suhtautumiseen METSO-ohjelmaan ja sen markkinointiin. Lakimuutoksen seurauksena pakolliset jäsenmaksut ovat poistuneet ja yhdistysten asema ja toimintaedellytykset ovat näin ollen muuttumassa. Metsänhoitoyhdistysten työntekijöiden vastausten valossa on todennäköistä, että kun Kemera-lain uudistuksen myötä ympäristötukikohteista maksetaan jälleen välityskorvausta, metsänhoitoyhdistysten kiinnostus markkinoida ja välittää ympäristötukikohteita tulee lisääntymään ja vastaavasti luonnonsuojelulain mukaisten ja pysyvien kohteiden välittämisen määrä vähenemään. Tämä muutos voi olla ongelmallinen METSON tavoitteiden saavuttamisen kannalta, sillä hajallaan sijaitsevien ja luonnonsuojellisesti vähemmän arvokkaiden määräaikaisten kohteiden ekologinen vaikuttavuus ja kustannustehokkuus voidaan kyseenalaistaa (Keto-Tokoi ja Kotiaho 2013).

Tulostemme perusteella ongelmat metsänhoitoyhdistysten ja viranomaisten välisessä yhteistyössä ovat osaltaan johtaneet tilanteeseen, jossa metsänhoitoyhdistyksen työntekijöitä ei kannusteta riittävästi välittämään ohjelman tavoitteiden kannalta parhaita kohteita. Myös ministeriötasolta on esitetty, että jatkossa ohjelman toteutuksessa pitäisi keskit-

tyä entistä enemmän METSO-kohteiden kohdentamiseen ja laadukkuuteen sekä valtiollisella että alueellisella tasolla (Gummerus-Rautiainen 2014). Edellytyksenä on, että yhteistyötä – ajantasaista tiedonkulkua ja sopimusten valmisteluprosessin läpinäkyvyyttä – kehitetään yhtäältä metsänhoitoyhdistysten ja eri viranomaisten välillä ja toisaalta eri hallinnonalojen viranomaisten kesken.

Viranomaisten työtä hankaloittavat sekä erimielisyydet tehokkaimmista ohjauskeinoista että METSON toteutusresurssien tuntuva väheneminen. Valtioneuvoston kehyspäätyksen 2015–2018 perusteella METSOon varatun kokonaismäärärahan arvioitiin pienenevän vuodesta 2014 vuoteen 2015 5 miljoonalla eurolla (26,8 milj. euroon); vuosille 2016–2018 kokonaismäärärahan arvioitiin pienenevän edelleen 10 miljoonalla eurolla (12,8–16,8 milj. euroon/vuosi) (Gummerus-Rautiainen, 2014). Nämä vaikuttavat myös metsänhoitoyhdistyksen roolin kehitysmahdollisuuksiin ja tarpeisiin. Resurssien vähenemisen vuoksi viranomaiset joutuvat kiinnittämään entistä enemmän huomiota toteutuksen kustannustehokkuuteen, mikä haastaa ministeriöitä, ELY-keskuksia ja Suomen metsäkeskusta kehittämään METSON toimintatapoja muiden METSO-toimijoiden kanssa ja edistämään näin systeemitason toimintakulttuurin uudistumista. Kustannustehokkuuden varmistamiseksi viranomaisten tulisi tukea METSON strategisten tavoitteiden käytäntöön viemistä terävöittämällä ja konkretisoimalla METSO-ohjelman tavoitteita alueellisella tasolla. Tämä vaatii myös viranomaisten ja muiden alueellisiin METSO-yhteistyöryhmiin kuuluvien toimijoiden välisen yhteistyön tehostamista ja kehittämistä. Metsänhoitoyhdistysten nykyistä aktiivisempi osallistuminen METSO-yhteistyöhön – mukaan lukien kohdennettuun markkinointiin metsänomistajille ja tiedonvaihtoon yhteistyöryhmissä – tukisi todennäköisesti ohjelman tavoitteita. Välitettävien kohteiden laadun varmistaminen edellyttää tiedon jakamista siitä, millaisia kohteita METSOon tavoitellaan ja millaisin ehdoin ja toisaalta siitä, mitä kohteita metsänomistajilla on tarjolla.

Yhteistyö vaatii erityistä aktiivisuutta viranomaisilta, mutta myös yhdistysten pitää olla aktiivisia viranomaisten suuntaan. Jos esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksissä koetaan, että tieto toteutuneista sopimuksista edesauttaa uusien kohteiden markki-

nointia, kuten tutkimuksemme tuloksista käy ilmi, tästä kannattaa keskustella viranomaisten kanssa. Henkilötietolakiin (L 22.4.1999/523) ja lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (L 21.5.1999/621) perustuen ELY-keskus ja Suomen metsäkeskus eivät voi luovuttaa kyseisiä tietoja ilman että niitä heiltä erikseen pyydetään tai että maanomistaja antaa tiedon luovuttamiselle luvan esimerkiksi allekirjoitessaan sopimuksen.

Metsänhoitoyhdistysten kautta METSO-ohjelmaan on löytynyt hyviä, kriteerit täyttäviä kohteita, mutta toisaalta kaikki yhdistysten välittämät kohteet eivät johda sopimukseen. Tämä voi johtua siitä, etteivät välitetyt kohteet täytä valinnan edellytyksenä olevia luonnonsuojelubiologisia valintaperusteita, mutta myös taloudellisten resurssien niukkuudesta, minkä seurauksena viranomaiset valitsevat ohjelmaan mukaan ainoastaan tavoitteiden kannalta kaikkein parhaimmat kohteet. METSO-kohteiden laadun parantaminen ja suojelun alueellinen kohdentaminen vaatisi suunnitelmallisuutta, ohjausta ja syvennettyä yhteistyötä ja vuoropuhelua ministeriöiltä, ELY-keskuksilta ja Suomen metsäkeskuksetta. Tulostemme mukaan yksittäisillä aluetason toimijoilla on varsin erilaisia näkemyksiä kohdentamisen tarpeellisuudesta ja sen ekologisista perusteista sekä siitä, miten ja minne kohdentaminen tulisi toteuttaa. Tämä ilmenee yhteisten tavoitteiden puuttumisena sekä huomattavina alueellisina vaihteluina METSON toteutuksessa. Entistä systematisemmalla ja pitkäjännitteisemmällä yhteistyöllä voidaan varmistaa, että METSOa markkinoivilla toimijoilla on tarvittava tieto ja ymmärrys ohjelman tavoitteista, kriteereistä ja käytännön toteutuksesta. Yleiselle markkinoinnin lisäämiselle ei välttämättä enää ole perusteita, etenkin jos viranomaiset joutuvat resurssipulan johdosta hylkäämään hyviä kohteita tai pyytämään maanomistajaa odottamaan seuraavaan vuoteen. Sen sijaan markkinointi tulisi keskittää laadultaan ja sijainniltaan parhaiden kohteiden löytämiseen.

Metsänhoitoyhdistysten osallistuminen METSO-ohjelman toteutukseen voidaan nähdä sopimuskysymyksenä. Jos sekä viranomaiset että yhdistykset kokevat yhdistysten osallistumisen kohteiden välittämisen mielekkääksi, voivat he yhdessä sopia nykyistä tarkemmin minkälaisia ja missä sijaitsevia kohteita ohjelmaan etsitään. Tämä vähentäisi

molemmilta turhaa työtä ja edesauttaisi ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Nykyisellään yhteistyösopimus ei kannusta isojen ja runsaspuustoisten kohteiden välittämiseen. Jos niitä ohjelmaan tavoitellaan, pitää sopimusehdoista käydä strategista keskustelua ja neuvotella sopimus tavoitteiden mukaiseksi. Valmiudet tämänkaltaiseen sopimuksellisuuteen ovat olemassa, mutta yhteistyötä on hyvä syventää, jotta puolin ja toisin ymmärretään, miten toteutettu markkinointi palvelee parhaiten sekä METSO-ohjelmaa että metsänomistajia.

Asiakaspalvelun näkökulmasta suojeluvaihtoehtoista kertominen, niihin liittyvä neuvonta ja kohteiden mahdollinen välittäminen viranomaisille ovat tärkeä osa metsänhoitoyhdistysten tarjoamaa palvelukokonaisuutta. Käytännössä metsänhoitoyhdistysten toiminnassa on kuitenkin korostunut metsänomistajien metsätaloudellisten etujen ja toiveiden ajaminen. Kyselyyn vastanneet metsänhoitoyhdistysten työntekijät toivoivat METSON kohdekriteerien väljentämistä ja korvaustason nostamista kohteen käyvän arvon yläpuolelle. Ohjelman kustannustehokkaan toteuttamisen näkökulmasta voidaan kysyä, pitääkö METSO-sopimuksen olla metsänomistajalle taloudellisesti kannattavampi vaihtoehto kuin puukaupan.

Sen sijaan että METSO-ohjelma toimisi lisätulonlähteenä metsätaloudellisesti kannattamattomissa kohteissa, kohdekriteereiden avulla pyritään saamaan ohjelmaan mahdollisimman paljon ekologisesti laadukkaita alueita. Samasta syystä vain erityisen arvokkaista kohteista olisi perusteltua maksaa käypää arvoa suurempi korvaus. Korvausten nostaminen ei välttämättä edes lisäisi merkittävästi sopimushalukkuutta. Kaikki metsänomistajat eivät halua pysyvää suojelua edes huomattavasti ylisuurta korvausta vastaan (Hujala ym. 2010). Itse asiassa kaikki metsänomistajat eivät halua suojelustaan korvausta, vaan korvauksen maksaminen voi olla jopa ristiriidassa omaehtoisen suojeluhulun kanssa (Primmer ym. 2014). Metsien omistamisessa ja suojelussa kun ei ole kyse vain taloudellisesta optimoinnista, vaan myös halusta tehdä itsenäisesti omaa tilaa koskevia päätöksiä ja elää suhdettaan tilaan ja sen paikkoihin (Paloniemi 2008). Tämä voi näyttäytyä haluttomuutena pysyvien suojelusopimusten tekemiseen, mikä paitsi vaikeuttaa pysyvien sopimusten markkinointia myös vähentää metsänhoitoyhdistysten markkinoin-

timotivaatiota.

Tulostemme perusteella sekä metsänhoitoyhdistysten että Suomen metsäkeskuksen keskuudessa on näkemyksiä, joiden mukaan METSON markkinoinnin pitää kohdentua tasapuolisesti niille metsänomistajille, joilla on suojeluun sopivaa metsää riippumatta kohteen alueellisesta sijainnista tai sen edellytyksistä täydentää olemassa olevaa luonnonsuojeluverkostoa. Tämä näkemys on haasteellinen ainakin kahdesta syystä: liian pienten suojelualueiden perustaminen on yksi METSO-ohjelman ekologisen vaikuttavuuden keskeisistä ongelmista (Keto-Tokoi ja Kotiaho 2013) ja resurssien vähetessä kohteiden laatuun joudutaan kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota. METSON valintaperusteet päivitetään ympäristöministeriössä vuoden 2015 aikana (Gummerus-Rautiainen 2014). Koska ohjelmaan kelpaamattomien tai huonolaatuisten kohteiden tarjoaminen ei ole metsänomistajan tai ohjelman tavoitteiden mukaista, metsänhoitoyhdistyksiltä vaaditaan riittävää osaamista ja vastuuntuntoa olla välittämättä selvästi METSOon soveltumattomia kohteita ELY-keskukselle. Hyvä verkostomainen toiminta metsäkeskusten ja ELY-keskusten kesken voi osaltaan auttaa metsänhoitoyhdistyksiä tämän osaamisen ja tahtotilan saavuttamisessa.

Toiveet mahdollisuudesta kasvattaa metsänhoitoyhdistysten roolia METSO-ohjelman toteutuksessa ovat lisääntyneet viranomaisresurssien vähetessä. Jotta METSO-ohjelmalle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti, on viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä vuoropuhelua, yhteistyökäytäntöjä ja ohjausta kehitettävä. Alueellisten viranomaisten tiiviillä yhteistyöllä metsänhoitoyhdistysten kanssa voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin metsänhoitoyhdistysten mahdollisuudet markkinoida METSOa tavoitelluille metsänomistajaryhmille. Edellytyksenä kuitenkin on, että eri toimijat voivat keskustella ja pohtia yhdessä minkälaisilla keinoilla ja miten ohjelmaa tulisi toteuttaa. Kohteiden laatukriteereistä olisi hyvä keskustella enemmän esimerkiksi maastoretkillä. Käytettävissä olevaa taloudellista kannustinta, välityskorvausta, voitaisiin kehittää ohjaamaan neuvontaa laadukaimmille kohteille esimerkiksi kehittämällä korvauseriaatteita.

Kiitokset

Selvitys on toteutettu osana Suomen ympäristökeskuksen METSO-ohjelman arviointia, jonka rahoittaa ympäristöministeriö.

Kirjallisuus

- Apostolopoulou, E. & Paloniemi, R. 2012. Frames of scale challenges in Finnish and Greek Biodiversity Conservation. *Ecology and Society* 17(4) Art. 9. <http://www.ecologyandsociety.org/vol17/iss4/art9/>.
- Geel, F.W. 2011. The multi-level perspective on sustainability transitions: responses to seven criticisms. *Environmental Innovation and Societal Transitions* 1: 24–40.
- Gummerus-Rautiainen, P. 2014. METSO:n toteuttamistilanne 2014, tavoitteet ja rahoitusnäkymät vuodelle 2015 sekä voimavarojen suuntaaminen 2015 jälkeen. Esitys METSO-toteuttajaseminaarissa 19.11.2014. https://syke.etapahtuma.fi/eTaika_Tiedostot/2/TapahtumanTiedostot/1538/19.11_Gummerus_Rautiainen_Metson%20toteuttamistilanne.pdf (17.12.2014).
- Hujala, T. & Rantala, M. (toim.). 2012. METSO-opas metsäalan toimijoille. <http://www.metsonpolku.fi/julkaisut/esitteet/metso-opas-suojattu-nettiin.pdf> (17.12.2014).
- , Kurttila, M. & Korhonen, K. 2010. Metsänomistajien suojeluhaluun ja monimuotoisuuden kustannustehokas suojelu. http://www.metsatieteellinenseura.fi/files/sms/metsatieteenpaiva2010/Esitykset/hujala_tepo.pdf (17.12.2014).
- Karppinen, H. & Korhonen, M. 2013. Do forest owners share the public's values? An application of Schwartz's value theory. *Silva Fennica* 47(1) Art. 894. <http://dx.doi.org/10.14214/sf.894> (17.12.2014).
- Keto-Tokoi, P. & Kotiaho, J. 2013. METSO-ohjelmasta moninkertainen hyöty suunnittelemalla paremmin. *Luonnon Tutkija* 1–2: 46–54.
- Kivimaa, P. 2014. Government-affiliated intermediary organisations as actors in system-level transitions. *Research Policy* 43(8): 1370–1380.
- Koskela, T. 2011. Vapaaehtoinen metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen – metsänomistajien näkemyksiä METSO-ohjelmasta. Metlan työraportteja 216. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp216.pdf> (17.12.2014).
- Kuusela, S., Rantala, M. & Paloniemi, R. 2014. METSO luo yhteistyötä yli organisaatorajojen. *Metsätieteen aikakauskirja* 2/2014: 101–109. <http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff14/ff142101.pdf>.
- Metsänhoitoyhdistykset 2015. Metsänhoitoyhdistysten verkkosivu: <http://www.mhy.fi/metsanhoitoyhdistykset> (21.8.2015).
- Paloniemi, R. 2008. Luonnonsuojelu arjessa. Maanomistajien näkemyksiä ja kokemuksia yksityismaiden tilapäisestä luonnonsuojelusta ja sen uudistumisen prosessista. Väitöskirja. Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Helsingin yliopisto. *Environmentalica Fennica* 26.
- & Tikka, P. 2008. Ecological and social aspects of biodiversity conservation on private lands. *Environmental Science & Policy* 11(4): 336–346.
- & Vainio, A. 2014. Poikkitieteellinen ympäristöasenteiden tutkimus: esimerkkinä tutkimus nuorten ympäristöpoliittisen osallistumisen selittäjistä. Teoksessa: Massa, I. (toim.). *Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen tutkimusmenetelmät*. Gaudeamus. s. 49–63.
- Primmer, E., Paloniemi, R., Similä, J. & Tainio, A. 2014. Forest owner perceptions of institutions and voluntary contracting for biodiversity conservation: not crowding out but staying out. *Ecological Economics* 103: 1–10.
- Rantala, M., Kuusela, S., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.). 2013. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2008–2020. METSO:n tilannekatsaus 2013. Metlan työraportteja 293. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2014/mwp293.pdf>.
- Silvasti, T. 2014. Sisällönanalyysi. Teoksessa: Massa, I. (toim.). *Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen tutkimusmenetelmät*. Gaudeamus. s. 33–48.
- Stewart, J. & Hyysalo, S. 2008. Intermediaries, users and social learning in technological innovation. *International Journal of Innovation Management* 12: 295–325.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. 175 s.
- Valtioneuvosto 2008. Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta 2008–2016. http://www.ym.fi/fi-fi/Lainsaadanto/Valtioneuvoston_periaatepaatokset_ja_selonteot_Ymn_hallinnonalalta (21.1.2015).
- Valtioneuvosto 2014. Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman jatkamisesta 2014–2025 17.3.2015. http://www.metsonpolku.fi/fi/METSO/METSO_periaatepts-Suomi.pdf.
- van Lente, H., Hekkert, M., Smits, R. & van Waveren, B. 2003. Roles of systemic intermediaries in transition

processes. International Journal of Innovation Management 7: 247–279.

Ympäristöministeriö 2013. METSO-yhteistyösopimuksen päivittäminen. Dnro YM7/5512/2013.

23 viitettä

Lait (<http://www.finlex.fi> / Ajantasaisen lainsäädäntö / viitattu 3.1.2015 ja 15.1.2015)

L 12.12.1996/1094 Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta.

L 20.12.1996/1096 Luonnonsuojelulaki.

L 10.7.1998/534 Laki metsänhoitoyhdistyksistä.

L 22.4.1999/523 Henkilötietolaki.

L 21.5.1999/621 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.

Liite I. Metsänhoitoyhdistyksille lähetetty kysely

Kysymys	Väittämät
<p>Valitse mielestäsi parhaiten sopiva vaihtoehto</p> <p><i>Vastausvaihtoehdot:</i> Täysin samaa mieltä Jokseenkin samaa mieltä Jokseenkin eri mieltä Täysin eri mieltä En osaa sanoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tiedän, miten METSOa toteutetaan ja minkälaisia rahoitusmahdollisuuksia se metsänomistajille tarjoaa – Tunnistan METSON valintaperusteiden mukaiset elinympäristöt – METSO-yhteistyösopimus ELY-keskusten kanssa (välityssopimus) on minulle tuttu – Välityssopimuksen kautta saatava valmistelukorvaus on mielestäni riittävä kannustin kohteiden välittämiseksi ELY-keskukselle – METSON edistäminen kuuluu mielestäni metsänhoitoyhdistysten toimenkuvaan – Kerron METSOsta aina maanomistajalle, jolla on ohjelmaan sopivia kohteita – Yksityiset metsänomistajat tuntevat METSO-ohjelman hyvin – Yksityiset metsänomistajat ovat kiinnostuneita metsien suojelusta – Yksityiset metsänomistajat ovat kiinnostuneita talousmetsien luonnonhoidosta – Tarvitsen lisää METSO-tukea tai koulutusta ELY-keskuksilta tai Suomen metsäkeskukselta.
<p>Kuinka mielelläsi markkinoisit seuraavia METSO-keinoja?</p> <p><i>Vastausvaihtoehdot:</i> Markkinoisin mielelläni Markkinoisin jokseenkin mielelläni En haluaisi juurikaan markkinoida En haluaisi markkinoida ollenkaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Suojelu – Ympäristötuki – Luonnonhoitohankkeet
<p>METSO-kohteista maanomistajille maksettavat korvaukset</p> <p><i>Vastausvaihtoehdot:</i> Liian suuria Liian pieniä Sopivia En osaa sanoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Kemeran ympäristötuet ovat mielestäni – Korvaukset metsän rauhoittamisesta yksityisenä luonnonsuojelualueena ovat mielestäni – Korvaukset metsän myynnistä valtiolle ovat mielestäni
<p>Avoimet kysymykset</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Kuinka usein asiakkaasi ottavat itse METSON, metsien suojelun tai luonnonhoidon esille? – Mikä saisi sinut kertomaan METSOsta entistä useammin asiakkaallesi? – Millaista muuta METSON viestintä- ja markkinointimateriaalia tarvitset? Millaista koulutusta tai tukea tarvitset aiheesta? – Kerro terveisesi METSON viestintä- ja seurantatyöryhmälle. Mikä METSOssa toimii? Entä mikä ei toimi? Miten kehittäisit METSOa?

Liite 2. Ryhmäkeskustelun teemat ja tarkentavat kysymykset

Teema	Tarkentavat kysymykset
-------	------------------------

METSOn toteuttaminen*Mikä METSOssa toimii ja mikä ei?*

- Mikä on METSON tavoite teidän näkökulmastanne?
- Mitä ja miten teidän mielestänne metsiä pitäisi suojella?
- Miten te valitsitte mille kohteille METSOa markkinoidaan, mitä METSO-keinoa markkinoidaan ja lopulta mitä kohteita rahoitetaan?
 - miten ELY-keskus ja Suomen metsäkeskus päättävät minkälaisia kohteita rahoitetaan, onko priorisointi vuodesta toiseen sama? (esim. määräaikainen vs. pysyvä suojele, alueen koko, lajisto)

Yhteistyö*Miten ELY-keskuksen, Suomen metsäkeskuksen ja metsänhoitoyhdistysten välistä yhteistyötä pitäisi kehittää?*

- Miten vastuu on jaettu organisaatioidenne kesken, ja mikä on metsänhoitoyhdistysten rooli METSOssa?
- Miten nykyinen vastuunjako toimii; voidaanko sitä kehittää?
- Miten metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöitä on ohjeistettu toteuttamaan METSOa teidän organisaatioidenne sisältä?
- Miten tiedonkulku toimii METSOssa, ja minkälaista tietoa tarvitsette/toivotte keneltä?

Resurssit*Miten teidän resurssinne ovat riittäneet METSON toteuttamiseen?*

- Miten resurssipula vaikuttaa teidän työhönne?
- Miten te olette käytännössä ratkaisseet resurssisiin liittyvät ongelmat?
- Miten välityspalkkio pitäisi määritellä?
- Miten metsänhoitomaksun poistuminen vaikuttaa metsänhoitoyhdistyksen osallistumiseen?
- Miten työtapa ja METSON toteuttamiskäytäntöjä voidaan kehittää jatkossa?

Kohdennettu markkinointi*Mitä ajatuksia METSON markkinointi herättää?*

- Pitäisikö sitä kohdentaa?
 - Miten kohdentamista voidaan toteuttaa (alueellanne)?
 - Halutaanko sitä toteuttaa (alueellanne)?
 - Mitä METSOssa pitäisi suojella? Minkälaiden ekosysteemi- ja luonnonperusteiden perusteella?
 - Voivatko metsänhoitoyhdistykset osallistua kohdennettuun markkinointiin, jos niin miten? Haluavatko metsänhoitoyhdistyksen osallistua kohdennettuun markkinointiin?
-